

Stichting Behoud Kemnade en Waalse Water

Stichting Leven met de Aarde

Aan: gemeenteraad Doetinchem

College van B & W Doetinchem

i.a.a. Raad van State Afdeling Bestuursrecht

Etten, 8 februari 2024

Nieuwbouwlocatie Slingeland: wat is verantwoord klimaatbeleid?

Zeer geachte leden van de Doetinchemse gemeenteraad,

Van uw ambtenaren hebben wij begrepen dat de nieuwe aanvraag omgevingsvergunning voor het, inmiddels derde, nieuwbouwplan van het Slingeland Ziekenhuis gereed en inzichtelijk is. Wij hebben deze even kunnen inzien. Dat betekent dat u waarschijnlijk binnenkort het voorstel op uw bordje krijgt met het plan akkoord te gaan en de aanvraag positief te beoordelen.

Deze brief is om aan te geven dat het duidelijk is dat het nieuwe ziekenhuis, zo het gebouwd gaat worden, op de verkeerde locatie is gepland. Binnen de bebouwde kom is, aan de achterzijde van het station, meer dan voldoende ruimte om zowel voor de nieuwbouwplannen van Wedeo als voor het nieuwe ziekenhuis, met revalidatiegelegenheid, goede en ruime plekken te vinden.

De volgende feiten zijn voor ons meer dan voldoende overtuigend om bij u aan te dringen de door het bestuur van het Slingeland gewenste locatie niet te ondersteunen.

1. De klimaatcrisis: het klimaat wordt onder andere beïnvloed door de hoeveel bos die aanwezig is. Daarom dit overzicht;

Verdwijnen van de bossen in en door Nederland:

Twee bronnen geven de ontwikkeling in en buiten Nederland aan. Wij tellen het oppervlak aan bos buiten Nederland mee, omdat die bossen verdwijnen vanwege onze consumptiedrift en levensstijl.

Buiten ons land: (maar wel ten dienste van onze bevolking en industrie)

In het rapport van het Wereld Natuur Fonds staat dat Duitsland, Italië, Spanje, het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Frankrijk, België en Polen samen verantwoordelijk zijn voor tachtig procent van de ontbossing die wordt veroorzaakt door import van grondstoffen door EU-landen. Als het gaat om de hoeveelheid tropisch gebied dat ontbost wordt per hoofd van de Europese bevolking, staat Nederland zelfs op de eerste plaats, aldus WNF. Waar de gemiddelde Europeaan in de onderzoeksperiode 2007-2015 verantwoordelijk is voor zo'n 5 vierkante meter ontbossing, is de Nederlander dat voor 18 vierkante meter.

Binnen Nederland:

Nog altijd gaat er in Nederland meer bos verloren dan er bijkomt. Sinds 2020 staat in de landelijke bossenstrategie de doelstelling dat tij te keren, maar die wordt waarschijnlijk niet gehaald.

Al sinds 2013 is de balans negatief en is er sprake van ontbossing. Er is bij alle natuurbeheerders opgeteld ruim 6000 hectare minder bos dan bij de start van het plan in 2020, stelt de Algemene Rekenkamer in een onderzoek naar het bosbeheer.

Hoeveel bos was er vroeger?

Dik van der Meulen schreef het boek *Het bedwongen bos, Nederlanders & hun natuur*. Ook hij bevestigt de uitspraak van Staatsbosbeheer. "De ontbossing is al begonnen in de 9de eeuw. De voornaamste reden is dat we het hout nodig hadden om huizen en schuren te bouwen en voor brandhout. Vanaf de Middeleeuwen begon de bevolking nog sterker te groeien, dus de druk op het bos werd steeds groter."

Volgens Mart-Jan Schelhaas, onderzoeker Europese bosbouw bij Wageningen University and Research, klopt het zeker. Bos was zo'n 150 jaar geleden behoorlijk schaars in ons land. "Dit weten wij onder andere uit gegevens van het Kadaster en oude kaarten en rapporten uit die tijd."

Het omslagpunt

Toch is er op een gegeven moment een omslagpunt geweest. Na het absolute dieptepunt kwam er een stijgende lijn in de bebossing van Nederland. "In de late 19e eeuw is er een techniek uitgevonden om zogenoemde gronden, zoals stuifzanden, te herbebossen. Vanaf dat moment kon dat op veel grotere schaal." Daarnaast zorgde de komst van kunstmest er ook voor dat er weer meer bomen konden gaan groeien. Mark van Benthem, directeur van Probos, vertelt dat er door de uitvinding van kunstmest minder schapen nodig waren om de landbouw in stand te houden. "Dat proces was niet meer nodig. De woeste gronden konden anders ingevuld worden." Bomen kregen meer ruimte om te groeien.

Inmiddels bestaat Nederland voor zo'n 11 procent uit bos. Dat is een flinke stijging ten opzichte van 1850. Desondanks bungelt Nederland nog altijd onderaan Europese lijstjes.

Invloed van bomenstand op het klimaat:

Tot 1950 was er waarschijnlijk wel een effect van de geleidelijke achteruitgang van de bomenstand op het klimaat, maar dat was niet merkbaar het geval. Heel belangrijk is te realiseren dat sinds ongeveer 1850 de industrialisatie begon, voorlopig nog zonder merkbare klimaatgevolgen, maar kort na de 2^e Wereldoorlog was er een enorme versnelling in CO-2 uitstoot door de sterke groei van industrialisatie, transport en vervoer (inclusief luchtvaart) en intensivering van de landbouw. Toen moet de dreiging van de opwarming al in aanleg aanwezig zijn geweest. Waarschuwingen van de Club van Rome, vele deskundigen als Wouter van Dieren en Sicco Mansholt in 1973 dat de intensivering van de landbouw doorgeschooten was en de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater ernstig bedreigd waren, moet toen al te denken hebben gegeven dat de klimaataantasting begonnen was en vroeg of laat zich zou openbaren. Het simpele feit dat wij pas sinds het midden van de negentiger jaren steeds nadrukkelijker die opwarming en de desastreus gevolgen ervaren, betekent dat, mocht de wereld binnen vijf jaar de opwarming kunnen stoppen, we zeker nog 40 of 50 jaar met de gevolgen opgescheept zullen zitten.

Dat betekent, dames en heren, dat alle overheden vanaf nu alles in het werk zullen moeten stellen die opwarming te stoppen. Dat betekent:

- Alle groen moet groen blijven;
- De biodiversiteit die overal bedreigd wordt, nergens achteruit mag gaan, maar maximaal moet worden verbeterd, in het belang van ons aller welzijn;
- De agrariërs moeten maximaal gesteund worden natuurinclusief verder te kunnen gaan;
- De Ladder voor Duurzame Verstedelijking zeer serieus moet worden genomen en u binnen de gemeentegrenzen/bebouwde kom alles in het werk moet stellen de aanwezige ruimte daar voor bebouwing te gebruiken. Het nieuwe ziekenhuis lijkt een bouwblok te hebben van 0,74 ha, terwijl het eerste nieuwbouwplan op deze locatie uitging van 4,5 ha. Dit is een enorme inkrimping. Dit maakt het onbegrijpelijk dat Doetinchem deze locatie buiten de bebouwde kom nog serieus overweegt. Het ziekenhuis met de revalidatieafdeling (zonder de Zorgboulevard) beslaat ongeveer 1,2 ha. Probleem hier is dat in de aanvraag omgevingsvergunning de afmetingen van Revalidatiegebouw en zorgboulevard niet genoemd worden.

En Nu?

Omdat tot vorig jaar de tekenen er op leken te wijzen dat de raad de plannen haast vanzelfsprekend zou gaan goedkeuren, melden wij ons nu alvast weer bij u en laten u weten dat de keus voor de locatie aan de A18 nog steeds een verkeerde is.

We noemen u de al eerder gemelde redenen waarom dat zo is en actualiseren de situatie.

Uit de vorige aanvraag omgevingsvergunning kwamen enkele gegevens naar boven die duidelijk maken dat de stationslocatie centraler ligt dan die aan de A18 en meer belangrijke voordelen heeft. Die zijn in onderstaande lijst kort opgenomen. Mocht u daar vragen over hebben, dan zullen we u graag informeren.

De ladder voor duurzame verstedelijking, nieuw instrument dat nodig is voor beter beleid van ruimtelijke ordening, biodiversiteit, stikstof, energiebesparing, verduurzaming landbouw, is in deze zaak tot nu toe niet toegepast. De gemeente mag zich niet voor de gek laten houden.

1. Oktober 2013: Realisatienota Slingeland Nieuwbouw: Stationslocatie ruim genoeg (5,7 ha beschikbaar) en uitstekend bereikbaar; brief College dec 2013; Febr 2014 in Raad: bouw moet aan A18, want Wedeo veel te klein; decentralisatie dreigt daar; men heeft 45.000m² bvo nodig; raad in een keer om; Convenant Waterschap, directie en provincie;
Feit: voor 45.000m² heb je 4,5 ha bouwoppervlak nodig, terwijl Wedeo 5,8 ha groot is en er ligt 1 a 2 ha er omheen/ernaast, die vrij eenvoudig is toe te voegen;
Uitgangspunt: alle afdelingen Slingeland onder 1 dak.
2. December 2016: fusie Slingeland en SKB: gezamenlijke Raad v Bestuur, Raad v Toezicht , Patientenraad en Ondernemingsraad; uitdrukkelijke voorwaarde van de Autoriteit Consument en Markt: de twee ziekenhuizen laten elkaars diensten en adherentiegebieden onaangetast;
Plan in 2020 ook juridisch te fuseren! (gevolgen voor overnameplannen)
3. 2018: ladder voor duurzame verstedelijking is gemaakt in opdracht van directie; gemeente blijft verantwoordelijk voor RO-beleid, maar heeft de opdracht voor ladderonderzoek enz. niet in bezit; raad vraagt onafhankelijk inhoudelijk advies,

maar College laat alleen juridisch advies opstellen, dat zogenaamde Raad van State-proof is; eerste bestemmingsbeslissing valt: ziekenhuis mag er komen; jaar later kleine wijzigingen, opnieuw vastgesteld;
Ladder van slechte kwaliteit; bijv geen aantallen auto's uit de 4 richtingen; locatie station zogenaamd slecht bereikbaar en niet centraal;

4. Sept 2018: zitting RvS: geen opgave van aantal m2 voor ruimere OK's en "toekomstige ontwikkelingen".

Uitspraak 29 mei 2019: alle bezwaren (ong 100) niet ontvankelijk verklaard; RvS geeft aan dat **regionale belangen** in het spel zijn bij "toekomstige ontwikkelingen." Officieel is het, ook volgens de RvS, een **lokaal plan**. Nog steeds is het uitgangspunt: alle afdelingen van Slingeland onder 1 dak!

5. Na de uitspraak **mei 2019**:

Eind juni 2019: directie meldt dat Revalid Afd straks in de nieuwbouw niet langer welkom, want te weinig ruimte! Men weet dus heel precies hoeveel ruimte men nodig heeft en dat 45.000m2 eigenlijk niet genoeg is! Waarom vraagt men niet meer ruimte?

Dan dec 2019: opeens ontdekking dat men veel teveel ruimte heeft gepland: dus drie Afd van SKB moeten straks worden overgenomen;

Conclusie: of slechte planning en onverantwoorde ruimte-eisen in de fase tot juni 2019 of men was steeds al plan delen van SKB over te nemen; in laatste geval sprake van **intellectuele valsheid in geschrifte**.

6. Begin 2020: Ruzie barst los en fusie strandt: Raad v Bestuur en Raad v Toezicht treden af, specialistenraad wordt ontbonden;
Mei 2020 gemeenteraad: Slingeland wil bouwen, maar Menzis zegt: geen schop de grond in als zorg in regio er niet achter staat.
Huisartsen zijn bedreigd met overname door Slingeland van hun zorg voor chronische patiënten.
Gevolg: Slingeland heeft (sept 2020) maar 41.600 m2 nodig;

7. Sept 2020: Aanvraag Omgevingsvergunning (nog niet af) kan ingezien worden: 2x 30 min is onvoldoende;

Belangrijkste conclusies:

- men heeft maar 33.000m2 bvo nodig
- 56 % v h verkeer richting nieuwbouw A18 komt **uit of door de stad**, vlak langs station, dus Wedeolocatie is veel centraler
- en heel goed bereikbaar
- en brengt 16,2 % minder verkeer, dus stikstof
- en ontlast stadsverkeer;

8. De laatste gegevens tonen dat de nieuwbouw slechts 31.000 m2 bvo nodig heeft. Daar komt dan enkele duizenden m2 bij voor de twee revalidatie-instellingen. we moeten de ladder toepassen, dus bouwen moet in de stad, want dat kan in de stad!

Totaal van 37.000 m² is heel goed te realiseren op de Wedeo-locatie (5,7 ha, uit te breiden met 1 a 2 ha), dus de toepassing van de ladder voor duurzame verstedelijking eist dat de gemeente geen toestemming mag geven voor nieuwbouw op beoogde locatie. Gezien de nieuwbouwplannen van Laborijn moet de gemeente onderzoeken welke plekken in de buurt van het Wedeo-complex beschikbaar zijn of beschikbaar gemaakt kunnen worden. Voor dat doel dient men het huidige ruimtegebruik gedegen in kaart te brengen. Dan zal blijken dat er voldoende ruimte in de omgeving aanwezig is voor deze nieuwbouwplannen en is het meer dan waarschijnlijk dat het Wedeo-complex uitermate geschikt is voor een zo vitale functie als het nieuwe ziekenhuis.

9. Wij hebben eerder voldoende beargumenteerd dat vraagstukken rond verduurzaming van de landbouw, noodzaak biodiversiteit te verbeteren en de overstromingsrisico's, eerder al door het waterschap aangegeven, alleen maar sterke argumenten tegen de bouw aan de A18 hebben opgeleverd. De huidige problemen met en gevaren van hoog water zullen in de toekomst alleen maar toenemen, omdat de beschreven maatregelen van klimaatadaptatie en mitigatie in de nabije toekomst beslist geen verlichting van deze waterproblemen zullen kunnen betekenen.

De Unie van Waterschappen stelt duidelijk bij monde van Rogier van de Sanden dat men ruimte nodig heeft voor waterberging. Bestaande regelgeving is niet altijd verstandig. We moeten terug naar de tekentafel. We moeten regels stellen die het onmogelijk maken in de uiterwaarden te bouwen. Daarom adviseert Sweco aan gemeente Arnhem niet in de Meinerswijk te bouwen. Het is niet voor niets dat dijkgraaf Hein Pieper in november 2021 dringend adviseerde niet aan de rivier het nieuwe ziekenhuis te bouwen. Onlangs kwam en dergelijk advies naar voren toen het waterschap de problemen van de waterafvoer in de Achterhoek beschreef. Investeren in een zo duur project is onder deze omstandigheden daarom onverantwoord.

Binnenkort zullen wij weer contact met u opnemen. Graag zullen wij uw vragen over de aanloop en onze betrokkenheid beantwoorden. Aan u om zich goed te informeren en u voor te bereiden op een verantwoord besluit.

Hoogachtend,

Namens de beide stichtingen,

Bart Visscher

Stichting Behoud Kemnade en Waalse Water, Stichting Leven met de Aarde